Prevdarite le škodo, ki je cesarstvo naše zadela — ali ne govorí to dosti glasno: kako potrebno je, da vsakdo brž brž pové gosposki, ako se je kuga pritepla v njegov hlev, in da vsi župani in vsi gospodarji na vso moč podpirajo gosposko v izpeljevanji tistih rečí, ktere zapoveduje postava.

Natoroznanske stvari.

Mrtvaška tica.

„Vedela sem, da ga bode spela, saj tri večere ni mirú dala pred oknom!“ — Tako se grozí nad sovo marsiktera ženica, kadar ima mrliča v vasi. Uboga tica, kako malo te poznajo! Ne da bi ti bili hvaležni za korist, ki ga jim daješ, sovražijo in preganjajo te, kolikor te le morejo; nazadnje te pa, ako te v pest dobé, nabijejo z žeblji na skednjene vrata. To ti je plačilo svetá, pa nikar ne bodi preveč huda, saj ne vedó, kaj delajo.

„Kakošno korist pač nam dajè sova?“ — bodete morda vprašali. „Kakoršno vam daje mačka“ — odgovorim vam — „kajti sova je krilata mačka.“ Kakoršno korist ti dajè mačka po zaprtih prostorih, takošno nam dela sova po polji; neizrečeno veliko miš ti poloví; da pa miši niso nič kaj posebna dobrota polju, veste pač sami dobro. Res, da sova včasih kacega tička vjame; ne zasluži za to vendar še ne tolikega sovraštva; saj si mačka tudi marsikdaj priboljša življenje svoje s kako klobaso ali pa s kako drugo prepovedano stvarjo. Mačka je domača žival, ako ima štiri noge; ima pa le dve in ako je krilata, boje se je ter jo preganjajo. V resnici so sove velika dobrota na polji, ako se jih v en kraj veliko naselí.

Res se na kmetih večkrat primeri, da bolnik umrje, ako hodi sova okoli hiše prepevat. Pa zakaj? Luč, ki pri bolniku gorí, privabi sovo, kakor tudi druge ponoči okoli leteče živali, k hiši, človek pa mora na kmetih že presneto hudo bolan biti, da mu gori luč ponoči. Tù imamo zdaj; sova ni prišla, bolnika na drugi svet spravljat, temveč luč jo je privabila k oknu, kjer ima kaj bogat lov, ker tudi metuljev, kebrov in druzega ponočnega mrčesa se je veliko pripodilo k luči, da jih je vse živo pred razsvitljenim oknom. Tù se sova gosti in samega veselja prepeva, babjeverni ljudje pa v hiši stokajo: „Spravila ga bo, spravila ga bo!“

Peščenikar.

Slovensko slovstvo.

* ***Darek pridni mladosti*** podelil A. Praprotnik, učenik v Ljubljani. Tretji zvezek z nekterimi podobicami. V Ljubljani natisnil in založil J. R. Milic 1864.

Kar so „Novice“ prvima dvema zvezkoma na hvalo rekle, z dobro vestjó morejo reči tudi temu tretjemu zvezku. Spet prav mična knjižica je, slovenski mladini v mnogovrsten poduk in kratek čas prav pripravna. V tem „Darku“ je gospod Andr. Praprotnik na novo pokazal, da ima res poseben dar božji, nježno mladost podučevati tako, da se igraje uči marsikaj, kar ji bo na korist tudi v poznejih letih. Zato želimo, da tudi ta 3. zvezek, z mnogimi podobicami ozaljšan, v roke dobí vsak učenček in vsaka učenka.

* ***Jugovič***, nov slovensk časnik — in poziv na naročbo njegovo.

Ker „Torbica“ neha z zadnjim zvezkom, sklenil sem spodbujen in naprošen od nekterih prijatlov, da nadaljujem započeto delo ter da ne pretrgam saj v sedanji dôbi vaj vnetim mladenčem. Zato namerjam dati prihodnje šolsko leto mladosti novo priložnost, da piše in to v zvezkih, kteri bodejo pod imenom „Jugovič“ dohajali med beli svet. Kakor sem pa naslov „Torbica“ premenil v „Jugoviča“, tako bodem tudi v izdajanji tega zabavno-podučnega lista nekaj sprenaredil. „Jugovič“ bode v neodločenih časih izhajal in sicer v večem obsežku kakor „Torbica.“ Koliko pôl gradiva da bode donesel, to zavisi dozdaj od števila naročnikov. Čez 50 nov. krajc. pa en vezek ne bode segal. — Namera in pravec „Jugovičev“ bode, da širi lepoznanstvo, upoznava mladost z literarnimi zadevami, da jo krepí v ljubezni do svojega naroda; v vse drugo se „Jugovič“ ne bode ne malo mešal. Naznanjam tudi, da so obljubili izvrstni mladi pisatelji „Jugoviču“ podpore, ter upam, ako se ga še nektere nadepolne glavice poprimejo, zna vrstno rešiti svojo nalogo. Zatorej naj bi se ga oklenila vsa jugoslavenska mladost! — Tudi moram dodati, da se ne bode tiskal v tiskarnici gosp. Jakića, ter da se zato najmanje sitnarije ni bati (kakor pri „Lahkovernih“), ker razpošiljanje iztisov bode v moji skrbi. — Rokopisi *) in naročila naj se brž ko je mogoče pošljejo na moje ime poste restante v Zagreb. Zbiralcem naročnikov pripadajo 13. iztisi. Denar se takrat odrajta, kadar delo v roke pride. Bog daj srečo!

Ljudevit Tomšič,
slušatelj kr. učiteljišča v Zagrebu.

Kratkočasno berilo.

Harač.

Zgodovinsko-romantičen obraz.

Českí spisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil Podgoričan.

(Dalje.)

IV.

„Bismillah!“ — hudil se je Mustafa, skadarski paša — „v petih dneh bode pa druga péla tem črnogorskim psom, o jaz dobro poznam to svoje ljudstvo; ne pusté kamena na kamenu, česar pa ne poškodijo ali celó ne uničijo, to poberó za-se, da bi pa dali svoj plen, ha! menda menijo, da sem jaz tak blazen (norec), da mislim, da je brž zadosti, da mi le pokažejo kaj, potlej pa, da sem zadovoljin precej? Ne, ne! To bi bila prevelika škoda, res škoda, toliko žita in kastradine **), toliko radzevine ***) pustiti tem zlodjem, tem požrešnikom, ki niso nikoli siti. Eh! vso zimo moram živiti svojo družino, vse vojnike, te požrešne Albane, pa s polovico tega žita in s kastradino — aj Mashallah! kdo bi jim želodce nabasal ž njo? Kastradino pa radzevino dobro plačujejo beneški kupci. Tako, nič drugače ne, še enkrat naj plačajo harač te črnogorske kune. Pojutrejšnjem bodo ti psi obhajali rojstvo svojega Issa ****), jaz pošljem pa poberalce po harač“ — nasmejal se je sladko.

Tako se je skadarski paša pripravljal za pravoslavni božič. Ali tudi Črnogorci niso križem držali svojih rok; pripravljali so se nad Turke, ne sicer sploh vsi, ali vendar, pa tako tiho, da niso nič vedili taki, ki niso mogli na vojsko, še manj pa bezposleni Turci v Rieci in Obodu.

Napočila je bila božična vigilija 1703. leta. Jasno je solnce priplulo nad Črno goro, — ali halilo se je v hitre, sive oblake, kakoršni se pozimi radi večkrat kar

*) Nekteri rokopisi, ki so še za „Torbico“ zaostali, porabili se bodejo v „Jugoviču.“ Pis.

**) Kastradina je prekajena koštrunovina, ali pa kozlovina, Črnogorci baratajo ž njima.

***) Radzevina — to je tak les, ki kože barvajo ž njegovim listjem. Latinski se imenuje: rhus cotinus, laški: scodano, nemški pa: Perückenbaum.

****) Jezusa.